

*Науково-практична «Проект інноваційного кодексу
України як новий етап розвитку нормотворення в
інноваційній сфері»*

**Організаційно-правовий супровід сприяння
комерціалізації об'єктів права інтелектуальної
власності, що створюються ВНЗ:
досвід Європи в Україні**

*Ненно Ірина Михайлівна – к.е.н.,
керівник Центру «Інноваційний офіс»
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова*

14 червня 2011р.

European Commission
TEMPUS

uni4inno

Innovation Offices in Ukrainian
Higher Education Institutions

UNI4INNO (Університети для інновацій) – проект який фінансується ЄС в рамках програми Темпус та виконується консорціумом учасників *:

*Координатор проекту – Університет Аліканте
Технологічний університет, Чалмерс
Болонський університет
Світовий Університет – Австрійський Сервісний Комітет*

*Національний аерокосмічний університет
Донбаська державна машинобудівна академія
Національна металургійна академія України
Одеський Національний університет ім. І.І.Мечникова
Кримський гуманітарний університет
Національний університет «Львівська політехніка»
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Український державний інститут інноваційних технологій та змісту освіти
Київська торгово-промислова палата*

* Джерело: рекламний буклет UNI4INNO

14 червня 2011р.

UNI4INNO з січня 2010 р. по січень 2013 р. Консорціум проекту UNI4INNO працює над впровадженням наступних завдань проекту*:

1. Аналіз та навчання:

Глибинний аналіз потреб та порівняльне вивчення існуючих практик в Українських та Європейських закладах вищої освіти.

Робочі візити представників Українських вищих навчальних закладів та урядових службовців до університетів ЄС.

Стратегічний семінар «Побудова інноваційної культури серед університетів»

2. Інноваційні офіси:

UNI4INNO створює інноваційні офіси в 6 українських університетах для виконання таких завдань як:

- Обізнаність та підтримка інноваційно-дослідницької діяльності серед працівників університетів та студентів.***
- Підтримка науковців у впровадженні інноваційно-дослідних проектів.***
- Виявлення, валоризація та трансфер результатів досліджень.***
- Залучення університетів до участі в міжнародних проектах.***
- Налагодження стратегічного партнерства із промисловістю.***

* Джерело: рекламний буклет UNI4INNO

European Commission
TEMPUS

uni4inno

Innovation Offices in Ukrainian
Higher Education Institutions

UNI4INNO з січня 2010 р. по січень 2013 р. Консорціум проекту UNI4INNO працює над впровадженням наступних завдань проекту*:

3. Розвиток потенціалу.

Розвиток потенціальних можливостей працівників університету для заохочення та сприяння науково-дослідній роботі є ключовим фактором активізації трикутника знань.

UNI4INNO надає можливість стажування працівникам українських університетів шляхом:

проведення заходів підтримки трансферу інновацій та знань серед університетів; активізації дослідницької співпраці з підприємствами та участь в міжнародних проектах; менеджменту нематеріальних активів та права на інтелектуальну власність.

4. Налагодження ділових контактів:

UNI4INNO створює національну інноваційну мережу як платформу для регулярного діалогу та обміну серед університетів, підприємств, інших учасників інноваційної

системи.

* Джерело: рекламний буклет UNI4INNO

14 червня 2011р.

Технологічний університет, Чалмерс, Гетеборг, Швеція:

1442 викладача, (234 професора и 142 доцента. Чисельність технічного та адміністративного персоналу – 2137.

Дієвість механізму трансферу технологій Університету Чалмерс забезпечують партнерські структури та спеціально створені в організаційній структурі підрозділи, зокрема:

Науковий та Технологічний парки,

Школа підприємництва (зі спеціальності "Інноваційний менеджмент"),

Інкубатор інновацій,

Інноваційний офіс,

Центр дослідження інтелектуальної власності (ЦД-ІВ),

Інноваційний Центр,

Комунікаційний офіс.

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

AREAS OF
ADVANCE

Our Driving forces:

ENTREPRENEURSHIP · INNOVATION · SUSTAINABLE FUTURE

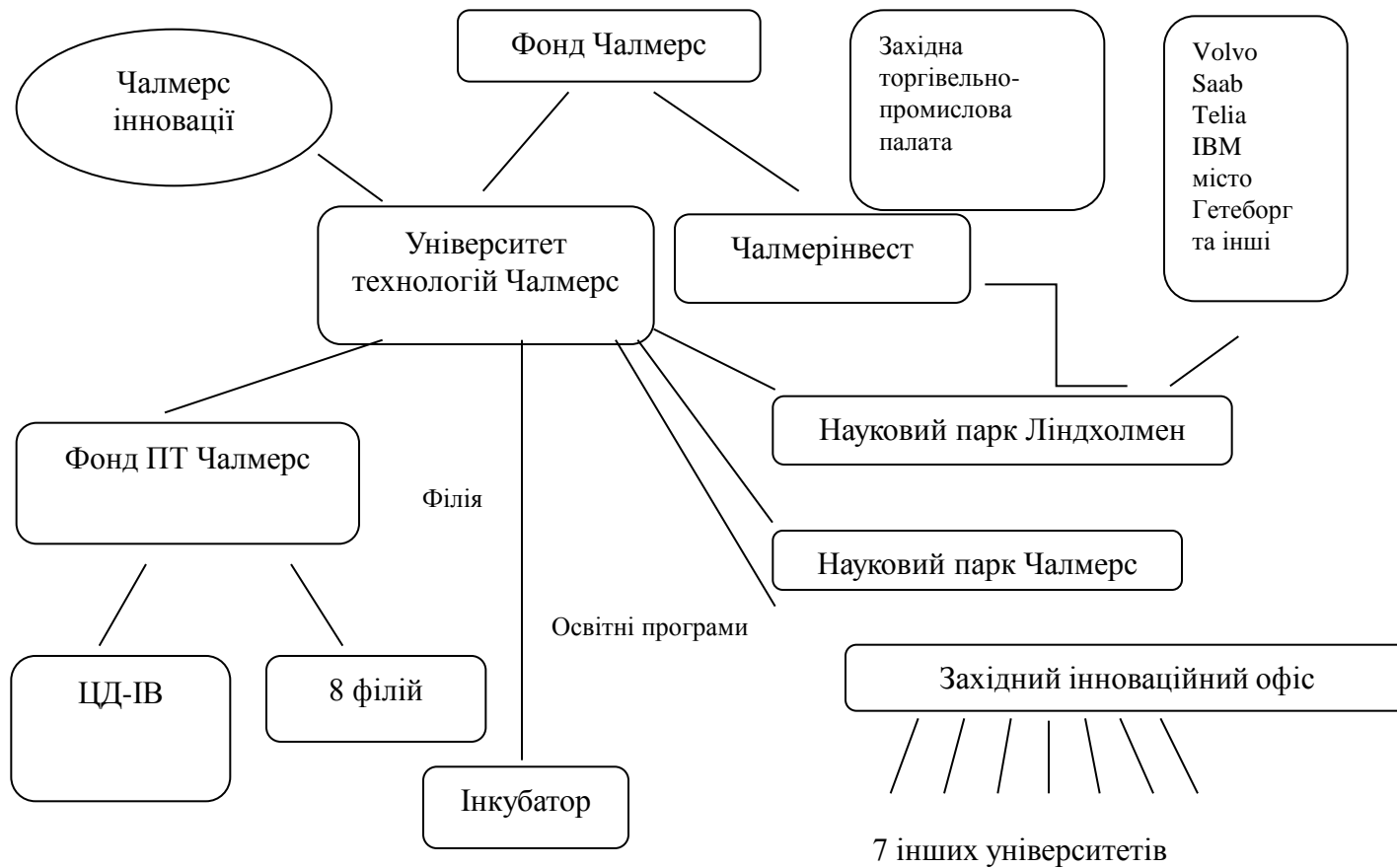

Рис. 1 Концептуальна схема інноваційної системи університету технологій Чалмерс

14 червня 2011р.

CHALMERS

Developing our future entrepreneurs and ventures

Mats Lundqvist@chalmers.se
Director and co-founder Chalmers School of Entrepreneurship

Школа підприємництва Чалмерс:

Структура освіти за спеціальністю «Інноваційний менеджмент» - цикли дисциплін:

- «Стратегії інтелектуальної власності»;
- «Дизайн технологічних інновацій та ринків»;
- «Технологічне підприємництво».

Захист інноваційних проектів (магістерських дисертацій).

Проект заснований на впровадженні ідеї на ранній стадії патентування.

Студент займається питаннями комерційного розвитку проекту – виконує маркетингове дослідження ринку, залучає фінансування, виконує оцінку і планування необхідних ресурсів для впровадження ідеї. Захист проекту зумовлює рішення про те, чи є ідея придатною для народження інновації у вигляді готової продукції, бізнес процесу, послуги (проекту в Інкубаторі).

14 червня 2011р.

Школа підприємництва Чалмерс:

Надбання навичок з оцінювання .

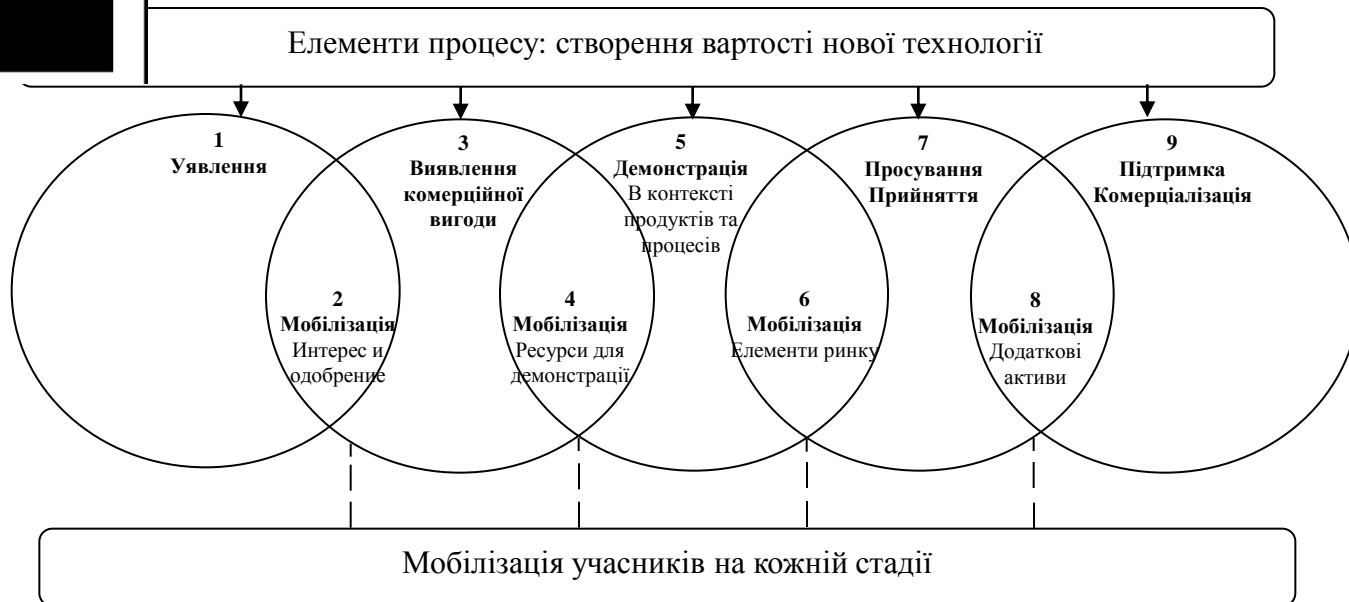

Рис. 2 Алгоритм оцінки ідеї

База даних патентів, торгівельних марок, авторських прав розробників у вільному доступі:

- <http://www.patentlens.net>;
- <http://www.patentstorm.p.us> (тільки американські патенти);
- <http://www.freepatentsonline.com> (тільки американські патенти) ;
- <http://www.wipo.int/pctdb/en/> (Міжнародна патентна організація);
- <http://www.uspto.gov/patents/process/search/index.jsp> (Офіціне патентне бюро США);
- <http://www.google.com/patents>;
- <http://www.patents.com>;

Торгівельні марки та права розробників:

- <http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/index.en.do> (Європейські торгівельні марки та права дизайну);
- <http://www.uspto.gov/trademarks/index.jsp> (Американські торгівельні марки).

Взаємодія студентів з регіональною інноваційною системою:

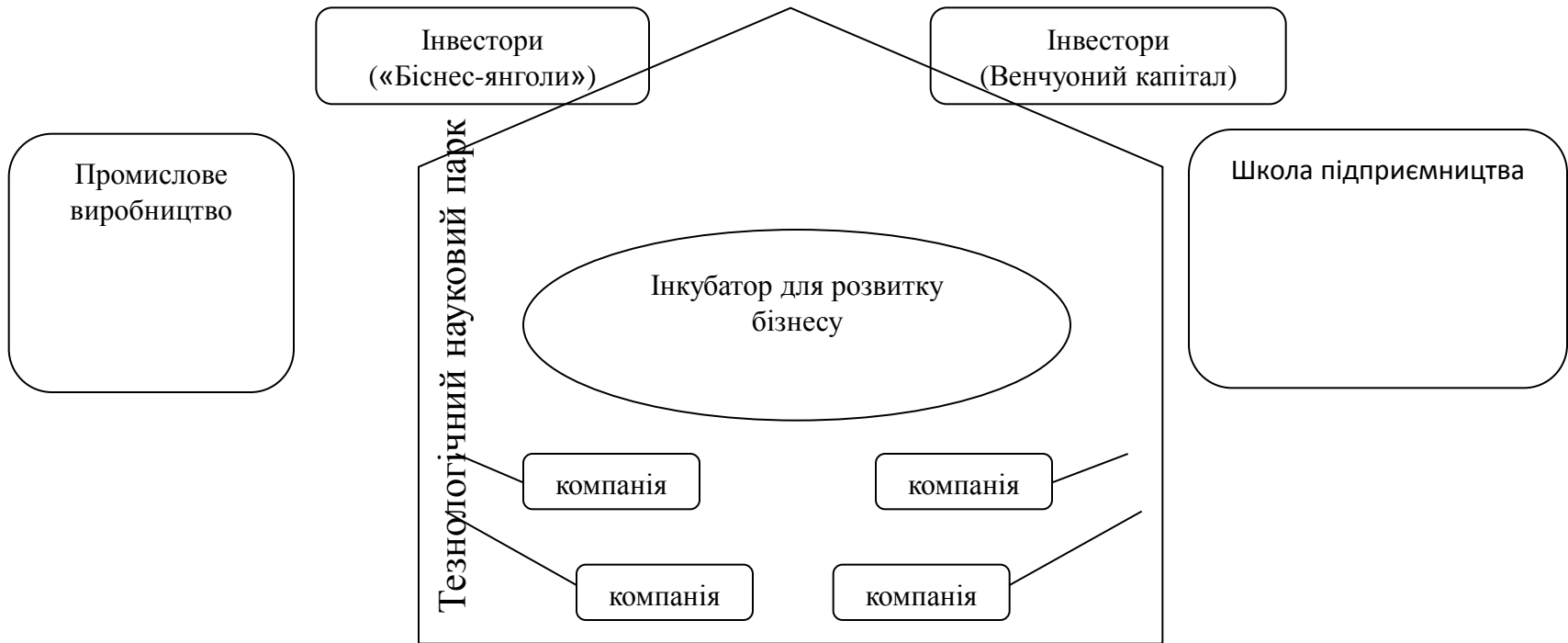

Рис. 3. Регіональна інноваційна система Гетеборга

Інкубатор:

комунікаційні технології, медицина,
фармацевтика, сенсорная електроніка, біотехнології)

Рис. 4. Структура портфеля компаній,
Створених в Інкубаторі Чалмерс 2004р.
(загальна кількість компаній: 16)

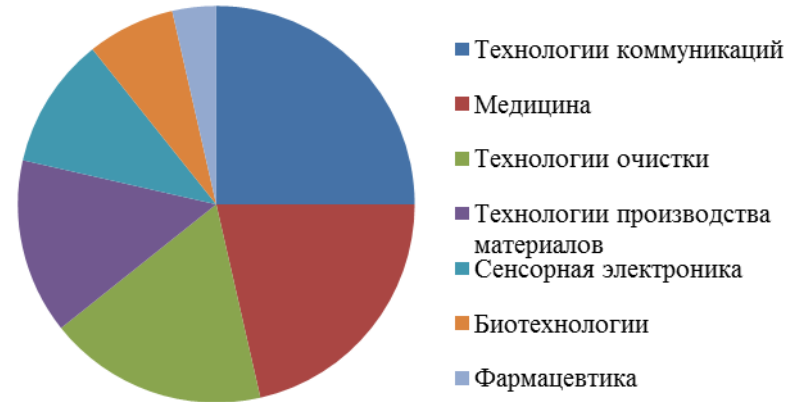

Рис. 5. Структура портфеля компаній,
Створених в Інкубаторі Чалмерс 2009р.
(загальна кількість компаній: 35)

14 червня 2011р.

Міжнародний науковий парк Ліндхолмен:

17 000 співробітників

230 підприємств та промислово-наукових організацій.

Ліндхолмен є платформою, на базі якої стимулюється створення нових конкурентних переваг Західної Швеції.

Фокус трьох напрямів: мобільний інтернет, інтелектуальні транспортні засоби, сучасні комунікації і дизайн.

Завдання: створення сприятливих умов для взаємодії із бізнесом на національному та міжнародному рівнях, із органами державного регулювання та дослідниками .

14 червня 2011р.

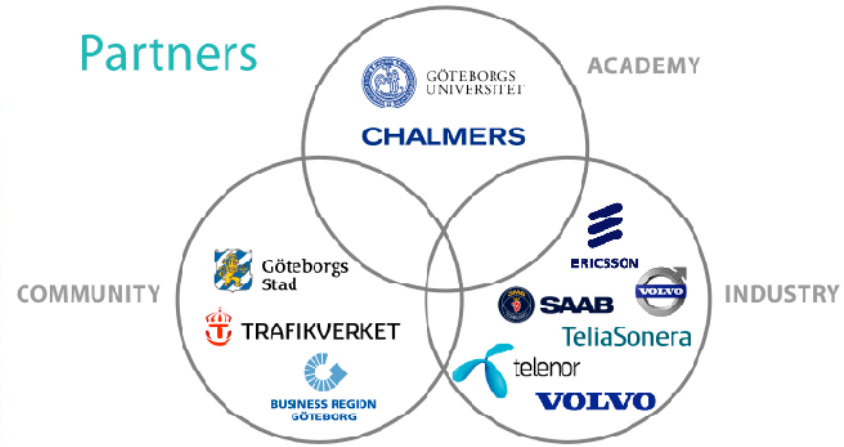

Міжнародний науковий парк Ліндхолмен:

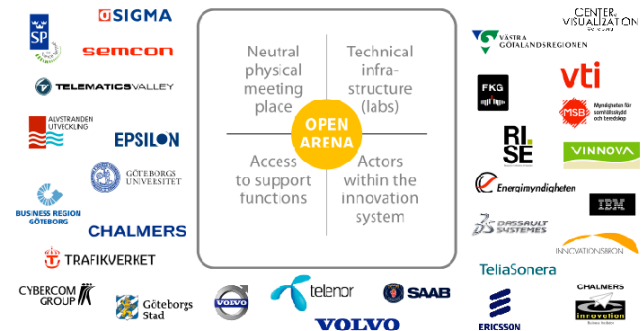

Lindholmen Science Park

Partners

Infrastructure/Partners

Центр дослідження інтелектуальної власності (ЦД-ІВ):

– консультаційна компанія з питань дослідження і розвитку виробництва для допомоги високо технологічним підприємствам в побудові і управлінні бізнесом, заснованим на інтелектуальних активах.

цілі:

проведення міждисциплінарних досліджень в області управління інтелектуальними активами;

допомога клієнтам в створенні бізнесу, заснованого на знаннях;

допомога клієнтам в побудові платформ і інтерфейсів, що полегшують створення бізнесу, заснованого на знаннях;

управління інтелектуальними активами;

управління операціями купівлі-продажу знань і технологій;

управління патентами;

побудова організаційних схем і внутрішніх стимулів в бізнесі, заснованому на знаннях;

збільшення цінності нового знання і технології за допомогою програмного забезпечення, стандартизації, контролю виробництва і використання;

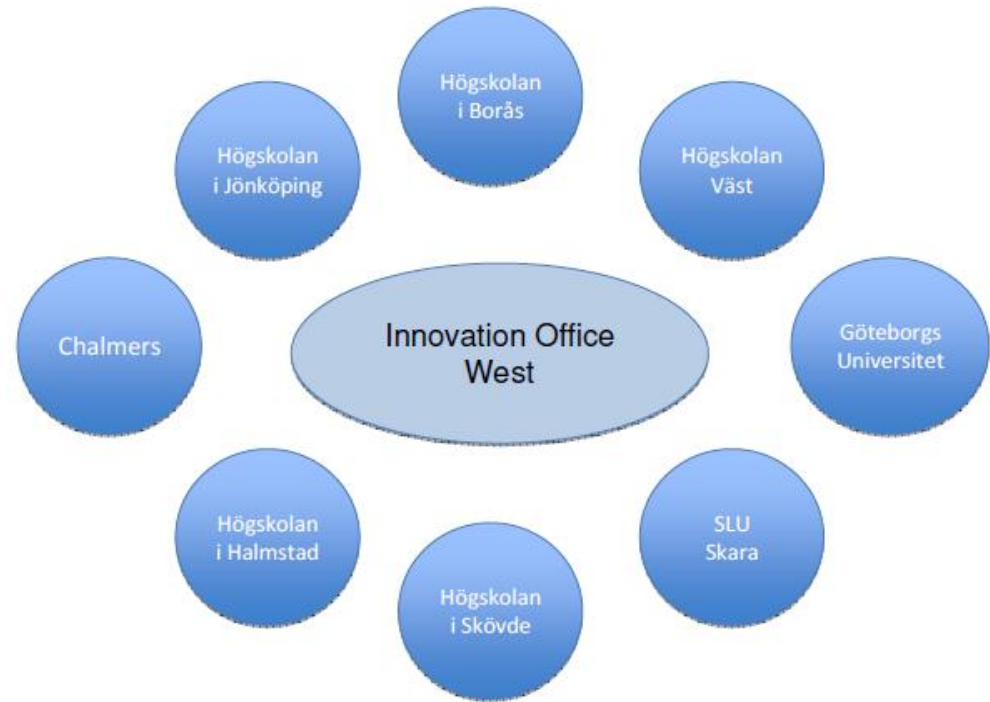
допомога в управлінні знаннями і технологіями на різних стадіях технологічного трансферу (патентування, ліцензування, створення бренду і торгових марок, комерціалізація, розвитку у вигляді партнерства, спільного підприємництва, технологічного ліцензування і інтеграції).

14 червня 2011р.

«Західний Інноваційний офіс» 2

Ціль: «Надання кваліфікованої підтримки у впровадженні дослідницьких результатів через комерціалізацію, включаючи патентування та ліцензування, трансфер знань».

Особливості:

- працює у тісному взаємозв'язку з іншими структурами підтримки інновацій університету, що дозволяє координувати стадії трансферу для дослідника;
- надає послуги для 7 інших ВНЗ, займається пошуком зацікавлених в розробках Чаомерс підприємств.

INNOVATIONSKONTOR
Väst

14 червня 2011р.

Ключові процеси підтримки інноваційної діяльності:*

1. **Освіта і комунікації**
2. **Робота із дослідницькими структурами**
3. **Виявлення цінності дослідницьких результатів**
(децентралізований процес із чіткими процедурами)
4. **Оцінювання можливостей використання дослідницьких результатів**
(творчий неструктурований процес)
5. **Комерціалізація**
6. **Управління**
В рамках обраних стратегій просування інновацій із регіональним чи тематичним фокусом

Джерело: TEMPUS- Університети для інновацій. - <http://uni4inno.eu>

Організаційний супровід функціонування інноваційного університету:

- принцип розподілу праці;
- професіоналізації управління нематеріальними активами;
- виділення технологічного трансферу в автономний організований процес, який є організованим та переслідує чіткі цілі, що характеризуються конкретними вимірними показниками.

Ефективність досягається за рахунок доцільності усіх елементів організаційної структури університету, як провідника інновацій для оптимізації функції управління.

Елементи організаційної структури народжувалися як результат необхідності виконання постійно виникаючих завдань зі стимулювання інновацій та більш чіткої реалізації певної стадії впровадження інновацій.

14 червня 2011р.

Правовий супровід питань комерціалізації наукових розробок в Україні:

Закони України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»,
«Про інноваційну діяльність»

Постанови Кабінету Міністрів України:

від 26.06.2007 № 861 «Про затвердження Порядку проведення державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій»;

від 01.08.2007 № 995 «Деякі питання реалізації Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»;

від 14.05. 2008 №447 «Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення інноваційної інфраструктури в Україні", на 2009 – 2013 роки»;

від 04.06.2008 № 520 «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер»;

від 04.11.2009 № 1178 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2007 р. № 861».

Накази МОН України

від 01.11.2005 №631 «Про створення підрозділів з питань інтелектуальної власності з метою ефективного використання наукового потенціалу та сприяння комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності, що створюються при виконанні вищим навчальним закладом III - IV рівнів акредитації наукових, науково-технічних та методичних робіт»

Розпорядження Кабінету Міністрів України:

від 06.02.2008 № 252-р «Про передачу МОН повноважень на затвердження порядку ведення Державного реєстру договорів про трансфер технологій».

14 червня 2011р.

Правовий супровід питань комерціалізації наукових розробок в Україні:

Наказ Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації від 13.09.2010р. № 18 «Про затвердження Методичних рекомендацій з комерціалізації розробок, створених в результаті науково-технічної діяльності»

Правовий супровід оцінки ефективності комерціалізації розробок ВНЗ здійснюється із урахуванням (з Наказу):

Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств, затверджених наказом Мінекономіки України від 06.09.2006 № 290,

Національного стандарту № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1185,

Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності, затвердженої наказом Фонду державного майна України від 25.06.2008 № 740, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.08.2008 за № 726/15417,

Примірного положення про підрозділ з питань інтелектуальної власності вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації, затвердженого наказом МОН України від 01.11.2005 № 631,

Типового положення про структурний підрозділ з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, Національної та галузевих академій наук, затвердженого постановою Кабінет Міністрів України від 01.08.2007 № 995.

14 червня 2011р.

Правовий супровід питань комерціалізації наукових розробок в Україні: **КЛЮЧОВІ ВИЗНАЧЕННЯ:**

комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності - організація руху інтелектуального капіталу з метою отримання прибутку;

ліцензія - дозвіл на використання технологій або їх об'єктів, наданий у договорі про трансфер технологій особою (особами), якій (яким) належать майнові права на зазначені технології та/або їх об'єкти;

нематеріальний актив - об'єкти інтелектуальної, у тому числі промислової, власності, а також інші аналогічні права, визнані в порядку, встановленому законодавством, об'єктом права власності;

об'єкт права інтелектуальної власності - винаходи, корисні моделі, промислові зразки; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комп'ютерні програми; компонування (топографії) інтегральних мікросхем;

патент - охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель);

інновації - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;

14 червня 2011р.

Правовий супровід питань комерціалізації наукових розробок в Україні:

КЛЮЧОВІ ВИЗНАЧЕННЯ:

інноваційна діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг;

інноваційний продукт є результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною і (або) дослідно-конструкторською розробкою нової технології (в тому числі - інформаційної) чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії і відповідає таким вимогам:

а) він є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, селекційного досягнення тощо), на які виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або реалізацією (впровадженням) відкриттів. При цьому використаний об'єкт інтелектуальної власності має бути визначальним для даного продукту;

б) розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень;

в) в Україні цей продукт вироблено (буде вироблено) вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є

конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

14 червня 2011р.

Правовий супровід етапів комерціалізації наукових розробок в Україні:

Механізм комерціалізації розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності складається з 6 етапів:

- 1. Технологічний аудит (ТА). Для проведення ТА залучають не менше 2-х незалежних експертів відповідної галузі??????????????***
- 2. Маркетингові дослідження (МД);***
- 3. Економічний аудит (ЕА);***
- 4. Отримання охоронних документів; Після проведення оцінки науково-технічного рівня розробки, економічної ефективності розробки та оцінки згідно п.1.4.2, за необхідністю провадяться додаткові дії по отриманню охоронних документів (оформлення патентів, свідоцтв).***
- 5. Просування;***
- 6. Укладання договору. Договори укладаються відповідно до норм та вимог Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій».***

14 червня 2011р.

Бар'єри впровадження інноваційних структури (ІС) при ВНЗ, діяльність яких спрямована на комерціалізацію їхніх наукових розробок :

- підвищена відповідальність та недостатня мотивація учасників процесу трансферу знань та технологій;
- нестача міждисциплінарної компетенції (менеджмент, економіка, інтелектуальна власність, правовий захист розробників) співробітників ІС;
- невизначеність координації та підпорядкування ІС (“Освіта”? “Наука”) з огляду необхідності швидкого реагування на запити підприємців;
- складність розробки та юридичного погодження чіткої та прозорої, взаємовигідної системи матеріального стимулювання усіх учасників процесу впровадження інновацій за участю ВНЗ;
- внутрішня конкуренція та недовіра дослідників;
- нестача стимулів для підприємців приймати участь у придбанні розробок ВНЗ (зокрема, податкових);
- відсутність (нестача) бюджету ВНЗ на розвиток (заробітну платню, матеріальне забезпечення) ІС.

14 червня 2011р.

Висновки та пропозиції:

- проведення роз'яснювальної роботи щодо повноважень та відповідальності, можливих правопорушень в процесі комерціалізації (складання договору, визначення ціни розробки, технологічного аудиту, необхідності залучення зовнішніх експертів з оцінки об'єктів права інтелектуальної власності) ВНЗ – навчання, пілотні проекти із участю досвідчених в цьому питанні ВНЗ;
- “чітке визначення прав університету на створення малих підприємств та особливих прав на об'єкти інтелектуальної власності, створених за рахунок державного фінансування, щодо їх використання як внески в статутні фонди малих підприємств, створених співробітниками університетів” (Закон України “Про освіту”*).
- встановлення критеріїв розвитку інноваційних структур при ВНЗ, діяльність яких спрямована на комерціалізацію їхніх наукових розробок із використанням джерел щодо організаційного супроводу питань комерціалізації наукових розробок Європи.

*Джерело: II Міжнародний форум "Трансфер технологій та інновацій"
20-21 листопада 2008 року*

14 червня 2011р.

Організаційний супровід питань комерціалізації наукових розробок Європи:

Europe 2020: A Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth:

http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/complet_en.pdf

Council Conclusions on Europe 2020-Brussels, 16 March 2010:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/113395.pdf

Europe 2020: An Overview: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/annex1.pdf>

Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union: Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee of the regions from 6th of October 2010:

http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMM_PDF_COM_2010_0546_F_EN_COMMUNICATION.pdf

See Annex II “Performance Scoreboard for Research and Innovation” to the Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union: Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee of the regions from 6th of October 2010:

http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMM_PDF_COM_2010_0546_F_EN_COMMUNICATION.pdf

Press Pack: Europe 2020 - A New Economic Strategy:

http://europa.eu/press_room/press_packs/europe_2020/index_en.htm

14 червня 2011р.

Організаційний супровід питань комерціалізації наукових розробок Європи: ключові індикатори розвитку процесу

Критерії розвитку інноваційних структур при ВНЗ, діяльність яких спрямована на комерціалізацію їхніх наукових розробок:

- чисельність співробітників ВНЗ, які прийняли участь у програмах професіонального розвитку, зовнішнього фінансування досліджень;
- кількість спільних публікацій із представниками виробничої сфери, дослідницьких інститутів, інших суб'єктів інноваційної системи;
- кількість семінарів, тренінгів та іншої освітнянської діяльності в сфері сприяння комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності ВНЗ та управління нематеріальними активами;
- кількість інформаційних заходів, організованих підрозділом сприяння комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності ВНЗ.

14 червня 2011р.

Організаційний супровід питань комерціалізації наукових розробок Європи: ключові індикатори розвитку процесу

Індикатори прогресу трансферу знань, технологій та впровадження інновацій із участю ВНЗ:

- зростання кількості профінансованих дослідницьких договорів;
- зростання кількості зареєстрованих патентів, ліцензій, заснування підприємств, ініційованих розробками ВНЗ;
- зростання кількості договорів комерціалізації результатів наукової, технічної, дослідницької діяльності ВНЗ;
- зростання кількості створених «spin-out» підприємств і обсягу зовнішнього фінансування;
- зростання кількості договорів трансферу знань та технологій із зовнішніми замовниками;
- зростання кількості партнерств із підприємствами та урядовими організаціями.
- зростання доходу від комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності ВНЗ.

14 червня 2011р.

Висновки та пропозиції:

- наявність типових трудових (цивільних) договорів щодо чіткої та прозорої системи матеріального стимулювання усіх учасників процесу впровадження інновацій за участю ВНЗ;
- правове забезпечення стимулювання виходу розробників, авторів винаходів, науковців ВНЗ на міжнародний ринок трансферу знань та технологій задля перетворення скарбу ідей та винаходів на скарб інновацій в економіці = залучення іноземних інвестицій за допомогою українських ВНЗ = ефект важелю, ефект мультиплікатору, ефект помноження позитивних наслідків впливу компонентів системи

Теорія систем:

Інноваційна система не повинна бути замкненою чи ізольованою, позитивному ефекту функціонування компонентів системи притаманні арифметичні властивості помноження, а не складання.

Принцип: “Неможливо вплинути на систему, знаходячись всередині системи”

14 червня 2011р.

*Науково-практична «Проект інноваційного кодексу
України як новий етап розвитку нормотворення
в інноваційній сфері»*

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

*Ненно Ірина Михайлівна – к.е.н.,
керівник Центру «Інноваційний офіс»
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова
e-mail: inyenno@onu.edu.ua*

14 червня 2011р.

